

Erkölcstan óraterv

A pedagógusok neve: T. R., K. M., B. D., B. S.

Tantárgy: Erkölcstan

Osztály: 2.a

A hely előkészítése, ahol a foglalkozást tervezik: csoportasztalok

Az óra témája: Reggel, este szabályok. Az emberek életét, napi rutinját befolyásoló tényezők: az idő, a közös tevékenységek, a közösen alkotott szabályok. Szabályok az iskolában

Az óra cél- és feladatrendszere

A gyerekek értsék meg, hogy az emberek életét az idő és a közösen végzett tevékenységek megegyezésre készítetik. Tudják azt, hogy a szabályoknak céljuk, funkciójuk van, hogy a szabályok megegyezéssel alakíthatók. Gyakorolják a szabályok értelmezését, gondoljanak ki újakat. Tudatosítsák az időbeosztásukat.

Tantárgyi kapcsolatok: olvasás, környezetismeret, technika, dráma

Felhasznált források:

- <http://www.erkolcstant-tanitok.hu>
- <http://ofi.hu/1-evfolyam>
- Nemzeti tankönyvkiadó, Természet- és társadalomismeret 1., Budapest 2003.

Idő	Az óra menete	Nevelési-oktatási stratégia			Megjegyzések
		Módszerek	Munkaformák	Eszközök	
	Óra előtti szervezés: – Eszközök (borítékok, feladatlapok, színes lapok) kiosztása				

	<ul style="list-style-type: none"> - A táblára az időpontkártyák és a szabálykönyv feltevése - A számítógépen a napirend képeit és a feladatlapot megnyitni - Eszközfelelősök, írnokok jelenlétének ellenőrzése 				
3'	<p>I. Ráhangolás</p> <p>1. A reggeli készülődés eljátszása</p> <p>Tegyétek le a fejeteiket a padra, csukjátok be a szemeteiket, képzeljétek el, hogy reggel van, még az ágyban szunyókáltok! Megszólal az ébresztőóra (csirr-csörr). Nyissátok ki a szemeteiket! Nagyon álmosak vagyunk még, megdörzsöljük a szemünket, nyújtózkodunk egy hatalmasat, majd felállunk és kisétáltunk a fürdőszobába. Megmossuk az arcunkat, majd jól megtörölgetjük a törülközővel. Fogat is mostunk (sss). Alaposan sikáljátok meg! Majd felöltözködünk. Már nagyon hidegek a reggelek, ezért melegen kell öltöznünk. Felvesszük a nadrágot, trikót, felsőt, pulcsit, zoknit húzunk a lábunkra, aki nagyon fázós, vegyen még egy pulóvert magára!</p> <p>Én már nagyon éhes vagyok, gyorsan menjünk a konyhába reggelizni.</p> <p>Vegyük fel a csizmát és a kabátot, sálat, sapkát!</p> <p>Most, hogy indulásra készek vagyunk,</p>	Játékos tevékenykedtetés	Frontálisan szervezett osztálymunka		A játék közben improvizálhatunk is, figyelve a gyerekek reakcióit, valamit rövidebb, valamit hosszabb ideig is csinálhatunk.

	<p>elindulhatunk. A mai nap gyalogosan megyünk az iskolába. ...piros lámpa, zebra, szűk járdán sok gyalogos... Megyünk, megyünk, és már ide is értünk az iskolába.</p> <p>Leülhettek a helyetekre.</p> <p><i>Minden cselekvést eljátszunk.</i></p>				
<p>Reflexió:</p> <p>A gyerekek élvezték a játékot, többször közbeszóltak, reklamáltak, ha egy-egy logikus lépés kimaradt a cselekvések sorrendjéből, ezeket az észrevételeket beépítettem a játékba. Így a gyerekek is aktív részeseivé váltak a játéknak, gondolkodásra ösztönözte őket a feladat.</p> <p>Felmerült ötletek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nem vettük le a pizsamát, mielőtt elkezdünk felöltözni - reggeli előtt mostunk fogat, így reggeli után is fogat kellett mosnunk - otthon felejtettük az iskolatáskát, vissza kellett érte szaladnunk 					
5'	<p>II. A téma feldolgozása</p> <p>1. Napirend</p> <p>A gyerekek a csoportasztalokon található borítékokból kivesszük a napirend egyes pontjait ábrázoló képeket.</p> <p>Figyeljétek meg a képeket! Mivel kapcsolatosak ezek a képek? <i>(napirend, egy nap eseményei)</i></p> <p>Ragasszátok fel gyurmaragaccsal a képeket a papírcsíkra, egymás mellé időrendben! Melyik képpel fogjátok kezdeni a sorrendet?</p>	Tevékenykedtetés	Csoportmunka	Napirend képek borítékban (1. melléklet) ragacs, papírcsíkok	<p>Azért fixálják a papírcsíkon a képeket, hogy egy határozott sorrendet létrehozzanak. Nem baj, ha más-más sorrend alakul ki.</p> <p>Az összehasonlításból tapasztalatokat szerezhetnek a gyerekek arra, hogy mindenkinek eltérő a napirendje.</p> <p>Ez már kapcsolódik ahhoz a</p>

	<p><i>(reggeli ébredés)</i> Csoportmunkában dolgozzatok! Kezdhettek a munkát.</p> <p>Közös ellenőrzés, táblai kivetítéssel.</p>				témához, hogy a különböző külső körülmények mennyire befolyásolják az időbeosztásunkat.
2'	<p>Kihagyható: Mondjatok egy-egy mondatot a képekről! <i>(Nevet adhatunk a kislánynak, hogy könnyebb legyen a mondatalkotás)</i> Én kezdem az első képpel: <i>Reggel, amikor megszólal az ébresztőóra, a kislány felébred.</i> <i>(felszólítok egy-egy gyereket)</i></p>	Irányított beszélgetés	Frontálisan szervezett osztálymunka	Kivetítés Kivetítés	
3'	<p>Hétfőjét vagy hétköznapot ír le ez az eseménysor? Miben különbözik a hétfőjétek a hétköznapjaitoktól? <i>(hétköznap, hétfője főbb különbségei, pl. nincs iskola, több szabadidő)</i> (Mit gondoltok,) a hétköznapok is mindig ugyanúgy zajlanak? <i>(különórák, események miatt eltérő)</i></p>				
1'	<p>Kihagyható: Ki az, akinek a napirendje megegyezik a képeken látható kislány napi eseményeivel? Mondjatok olyan eseményt, amit ti is így csináltok!</p>				Meghallgatom az első gyereket, majd arra kérem a

4'	<p>Kinek különbözik valamiben a napirendje? Miben különbözik a ti napotok? <i>(különórák)</i></p> <p>2. Beszélgetés a nap eseményeiről Hogy indul nálatok a reggel? Ki ébred fel legkorábban a családból? Ki ébreszt titeket? Hány órakor keltek fel?</p> <p>Mikor szoktatok reggel indulni az iskolába? Mikor kell az iskolába érkezni? Miért? Mikor kezdődik a tanítás?</p> <p>Meddig vagytok az iskolában? Mi történik délután? <i>(napközi, külön órák)</i></p> <p>Hogy telik az estétek? Kivel vagytok ilyenkor? Mikor fekszetek le aludni?</p>	Irányított beszélgetés	Frontálisan szervezett osztálymunka	<p>következőt, hogy csak olyat mondjon, ami nem hangzott még el.</p> <p>Három-négy gyerek meghallgatása. Reakcióim a gyerekek válaszaihoz igazodnak. Egyéb kérdések is felmerülhetnek. Ha valaki nagyon korán kel, megkérdezhetjük, miért kell ilyen korán felébrednie. Ha a gyerekek örömmel beszélnek, kevesebb kérdés is elegendő, a lényeg az, hogy essen szó az otthoni és az iskolai eseményekről és az azokat befolyásoló tényezőkről.</p>
----	---	------------------------	-------------------------------------	---

Reflexió:

Napirendképek:

A tervezet megírásakor úgy láttam jónak, hogy kiosztatom a képeket, majd utána beszélgetünk róluk, mikor mindenki megnézte. Utólag előbb adnám a feladatot, aztán az eszközöket, mert amint megkapták a gyerekek a képeket, egyből elkezdtek egymással beszélgetni, ötletelni. Mindenkinek nagyon

érdekes volt, amit látott - nehezen tudtam visszanyerni a figyelmüket.

A feladat ennek ellenére nagyon motiválta őket, gyorsan megállapították a sorrendet. A képeket nem ragasztották fel papírcsíkra időspórolás miatt. Akkor beszéltük meg, hogy mi van a képeken, miután elkészült a sorrend. Felhívtam rá a figyelmüket, hogy többféle jó sorrend is lehet, mivel mindenkinek más a napirendje.

A táblán kivetítettem, szerintem mi a sorrendje a képeknek. Megbeszéltük, melyik csoportnak tér el a megoldása. A képeknél már előre meg kellett volna beszélnünk a gyerekekkel, hogy mit is ábrázolnak pontosan, ugyanis néhány csoportnak nem volt egyértelmű például, hogy melyik képen ebédelnek és melyik a vacsora.

Ezután egy-egy mondatot mondtunk mindegyik képről. (a kislánynak nem adtunk nevet) Én kezdtem, a kislányról, de a gyerekek egyből egyes szám első személyben mondták a mondatot, amit nem javítottam ki, mivel tartalmilag jók voltak, nem gondoltam hibának.

Beszélgetés a nap eseményeiről:

Nagyjából ezeket a kérdéseket tettem fel a gyerekeknek, amiket a tervezetben is írtam. Szinte az egész osztály végig jelentkezett, nagyon lelkesek voltak. Próbáltam figyelni rá, hogy mindenki kapjon szót. Érződött, hogy mindenkinek van mondanivalója, de egymás meghallgatása még kicsit nehezen ment.

2'	<p>3. Idő</p> <p>3.1. Időpontkártyák és a képek párosítása. Melyik képhez tennétek az első kártyát... <i>A kártyákat egy-egy gyerek felteszi a táblára.</i></p> <p>Kihagyható: A gyerekek mit, milyen időpontban csinálnak? Ki az, aki reggel 7-kor szokott kelni? Ki az, aki hét óra után/előtt? Mikor szoktatok ebédelni? ... ?</p> <p>Kihagyható: 3.2. Vers</p>	Tevékenykedtetés	Frontálisan szervezett osztálymunka	Kivetítés, időpontkártyák (2. melléklet)	Megállapíthatunk egy-egy időpontot, hogy átlagosan mikor csinálnak egyes dolgokat a nap során a gyerekek.
----	---	------------------	-------------------------------------	--	---

3'	<p>Hoztam nektek egy verset az időről. Kíváncsi leszek, mi a véleményetek róla. A vers elmondása.</p> <p>Spontán reakciók meghallgatása. Szerintetek jó lenne, ha nem tudnák, mennyi az idő? Miért? Képzeljétek el, régen nem voltak órák, és az emberek nem tudták, mennyi a pontos idő. Mit gondoltok, akkor mi alapján beszéltek meg az emberek találkozási időpontot?</p>	<p>Tanítói bemutatás</p> <p>Irányított beszélgetés</p>	<p>Frontálisan szervezett osztálymunka</p> <p>Frontálisan szervezett osztálymunka</p>	<p>Vers (3. melléklet)</p>	
<p>Reflexió:</p> <p>Mivel az előző beszélgetésben már előkerültek időpontok, ehhez kötöttem a 3.1. feladatot. A gyerekekkel tisztáztuk az időpontok jelentését (12:00 = dél, 14:00 = délután 2 óra), és azt, hogy nem feltétlenül egy képhez tartozhat az időpont. Majd egy-egy gyereket kihívtam a táblához, akik a számukra tetszőleges időpontot a megfelelő képek alá helyezték. A gyerekek aktívak voltak és hibátlanul dolgoztak.</p> <p>A pirossal jelölt feladatok idő hiányában elmaradtak, de a feladat előtt elmondtam, hogy ezek az időpontok csak közelítően határozzák meg a nap eseményeit és lehetséges, hogy a tanulók életében más időpontokban történnek a képeken látható tevékenységek.</p>					
2'	<p>4. Órarend</p> <p>Az iskolában is fontos szerepe van az időnek. Ez alapján kezdődik a tanítás, az idő segítségével tudjuk meddig tart egy tanóra. Mi szabályozza a tanóráitok sorrendjét? (órarend) Mennyi ideig tart egy tanóra? Szerintetek jó, hogy szabályozza valami, hogy</p>	<p>Irányított beszélgetés</p>	<p>Frontálisan szervezett osztálymunka</p>		

	<p>éppen miről tanultok? Ki dönti el, mit csináltok az iskolában? Van olyan része az iskolában töltött időnek, amikor ti döntitek el, mit csináltok?</p>				
<p>Reflexió: Beszéltünk az órarendről. Akiket meghallgattam, azt mondták, hogy jó az, hogy szabályozva van, mit kell csinálniuk az iskolában. Nagyon okosakat mondtak. A szabadidőről nem beszéltünk sokat.</p>					
2'	<p>5. Szabályok Mi jut eszetekbe a szabályokról? Hogyan kapcsolódnak a játékok a szabályokhoz? <i>(pl. társasjáték)</i> Miért fontos, hogy egy játéknak szabályai legyenek? Ki alakítja a szabályokat a játékban? Meg lehet-e változtatni őket?</p>	<p>Irányított beszélgetés</p>	<p>Frontálisan szervezett osztálymunka</p>		
2'	<p>6. Király mondja Most egy olyan játékot fogunk játszani, amiben nagyon fontos szerepe van a szabályoknak. Csak azt az utasítást szabad követni, amit a király mond. Tehát, ha azt mondom, király mondja: fogd meg a füledet! Akkor meg kell fogni, de ha nem mondom elé, hogy király mondja, hanem csak egyszerűen azt mondom, fogd meg a füledet, nem szabad megfogni.</p>	<p>Játék</p>	<p>Frontálisan szervezett osztálymunka</p>		
<p>Reflexió:</p>					

Szabályok:

A gyerekek elég sok mindent tudtak mondani maguktól is a szabályokról. A játékok szabályainál nem emeltem ki eléggé a társas vagy ügyességi játékokat, így legtöbben a szerepjátékokra gondoltak egyből. Úgy érzem, nem volt nekik világos, hogy végül lehet-e változtatni a szabályokon vagy sem – ezt jobban megbeszélhettük volna.

Király mondja:

Ismerték már a játékot, amikor mondtam a szabályokat, a gyerekek fejezték be. Mindenkinek tetszett a játék. Jó helyen volt a gyerekek megmozgatása.

4'	7. Feladatlap Az eszközfelelős osszon ki mindenkinek egy feladatlapot a kosárból! A mondatok hangos olvasása. (egy-egy tanuló) Húzzátok a helyszínekhez a hozzájuk tartozó szabályokat! Lehet, hogy egy szabály több helyszínhez is tartozik. Táblai ellenőrzés. Kihagyható: Megbeszélhető, hogy a feladatlapon levő szabályokat kik hozhatják. Mondjatok még olyan szabályokat, amik az iskolában érvényesek! Milyen szabályokat kell betartanotok otthon? Milyen szabályok vannak még más helyeken?	Tevékenykedtetés	Egyéni munka	Feladatlap (4. melléklet) ceruza Kivetítés	Előre fel kell hívni a gyerekek figyelmét arra, hogy egy szabály több helyen is érvényes lehet. A kérdéseket csak akkor tesszük fel, ha eddig még nem kerültek volna szóba.
----	--	------------------	--------------	---	--

Reflexió: A 2. feladatban használt eszközök elpakoltatására csak itt került sor. A tanulói hangos olvasás helyett a tanítói bemutatás mellett döntöttem

időhiány miatt. A bemutatás táblai kivetítéssel történt és megelőzte a feladatlapok kiosztását, így a tanulók figyelhettek a mondatok felolvasására és a táblai megjelenésükre. A feladatmegoldás közben arra gondoltam, lehetséges, hogy kicsit hosszabb mondatokat választottunk a feladathoz, hiszen a gyerekeknek kevés idejük maradt a mondatok újraolvasására, az ellenőrzés és az órai után megnézett feladatlapok azonban azt mutatták, a tanulók megértették és helyesen meg tudták oldani a feladatot. A pirossal jelölt kérdések kimaradtak.

3'	<p>8. Beszélgetés a szabályok szerepéről</p> <p>Mi jut eszetekbe még a szabályokról? Tudtok mondani példát szabályokra? Hol vannak szabályok? <i>(az élet minden területén)</i> Kik hozzák a szabályokat az iskolában? Kik hozzák a szabályokat otthon?</p> <p>Miért fontosak a szabályok? Mi történik azzal, aki nem tartja be a szabályokat?</p> <p>Jónak tartjátok, hogy vannak szabályok? A véleményetekre vagyok kíváncsi, Tapsra emelje fel a kezét az, aki szerint szükségesek a szabályok, és tegye a vállára a kezét az, aki szerint nincs szükség szabályokra az életben! Miért döntöttél így XY? <i>(Miért igen/nem? néhány gyerek meghallgatása)</i></p>	Irányított beszélgetés	Frontálisan szervezett osztálymunka		A gyerekek válaszaitól függ, milyen mélységben kell beszélni a témáról, lehet, csak azt megállapítani, hogy általában a felnőttek hozzák a szabályokat, de lehet, hogy a törvénykezésről is beszélni kell. Mindez attól is függ, a gyerekek milyen szabályokat hoznak példára. Felmerülhet a szabályok-szokások közötti különbség. A cél rávezetni a gyerekeket, hogy az életünkben mindenhol találkozhatunk szabályokkal és, hogy a szabályok betartása segíti az életünket, hiszen lehetséges problémákat előzhetnek meg vagy oldhatnak meg.
----	--	------------------------	-------------------------------------	--	--

Reflexió: A felsorolt kérdések közül sajnos, csak a *Miért fontosak a szabályok?* kérdésre jutott idő. Úgy gondolom, jól döntöttem a többi kérdés elhagyásával, hiszen ezt a kérdést tartottam a legfontosabbnak és a legátfogóbbnak. A tanulók sok példával magyarázták a szabályok szükségességét,

jól meglátták azok problémákat megelőző szerepét. Egy tanuló még az idő szervező szerepéről is beszélt, aminek nagyon örültünk, hiszen összefüggést húzott az óra eleji témával. Kedvező volt, hogy a kérdés megbeszélésekor több tanuló meghallgatására is sor kerülhetett, és jó volt látni, milyen jól meg tudták fogalmazni saját gondolataikat.

8'	<p>9. Közös szabályalkotás</p> <p>Találjatok ki a csoporttársaitokkal olyan új szabályokat, amik segíthetik az iskolai életet! A kosárban találhattok színes lapokat, a kitalált szabályokat ezekre íjátok! Minden papírra csak egy szabály kerüljön. Az írnokok vegyék maguk elé a papírt és vegyenek elő ceruzát! Csak olyan szabályokat írtok le, amivel a csoport egyetért.</p> <p>A csoportok meghallgatása. A szabályok felragasztása, egy közös szabálykönyv létrehozása.</p>	Tevékenykedtetés	Csoportmunka	<p>Színes papírok, ceruza,</p> <p>Egy könyv alakra vágott csomagolópapír, gyurmaragasztó</p>	
----	---	------------------	--------------	--	--

Reflexió:

Ennél a feladatnál is megelőzte az eszközök kiosztása a feladatadást. Ettől kicsit hangzavar lett, nem figyeltek a gyerekek. Utólag úgy csinálnám, (mivel kicsit nehéz lehetett ez a feladat) hogy először elmondanám nekik, mit fognak majd csinálni: szabályokat kell alkotni, amitől jobb lesz az iskolai élet. Felhívnám a figyelmüket, hogy már meglévő szabályt is átalakíthatnak, ami esetleg nekik nem tetszik.

A feladat végén már nagyon kevés idő volt hátra az órából, szerettem volna, hogy felkerüljenek a szabályok a táblára, de a gyerekek annyira belemerültek az írásba, hogy számomra nehéz volt abbahagyni velük.

Végül minden szabályt hangosan felolvasta az, aki írta, és felkerültek a „könyvbe”. Voltak elég megvalósíthatatlan ötletek is (kötelező lovaglás, minden szünet legyen egy órás, legyen medence és fürdés szünetekben...), ebből is látszott, hogy valószínűleg nehéz volt nekik, inkább olyan dolgokat írtak fel, amiket szeretnének.

1'	<p>III. Levezetés</p> <p>1. Hangulati összegzés</p> <p>Mi tetszett legjobban a mai órán? Mit tanultatok? Hogy éreztétek magatokat?</p> <p>2. Értékelés</p> <p>Szemponatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fegyelmezettség - aktivitás - együttműködés - a saját gondolatok megfogalmazása - egymás meghallgatása, egymásra figyelés 	Beszélgetés	Frontálisan szervezett osztálymunka		
			Tanítói közlés	Frontális munka	
<p>Reflexió: A hangulati összegzés idő hiányában nem valósult meg. A tanítói értékelésnél a saját gondolatok megfogalmazásának sikerességét emeltem ki, hiszen nagyon sok aktív tanuló volt az órán, úgy gondolom, lehetőséget hagytunk a saját vélemények megnyilvánulásának. A feladatok motiválóak voltak számukra, ezért néha hangosabb volt a munkazaj, melynek kezelését még kicsit gyakorolnunk kell. A tanulók megértették a feldolgozott témák lényegét és okos hozzászólásaikkal segítették a pedagógiai munkánkat.</p>					

1. melléklet:

2. melléklet:

7:00	8:00	12:00	14:00	20:00
-------------	-------------	--------------	--------------	--------------

3. melléklet:

„Azért furcsa,
Ha nem lenne óra,
akkor mennyivel nyugodtabb lenne az életem!
Akkor nem kellene korán kelni sem,
mert senki nem tudná,
hogy mikor kell iskolába menni,
és iskola sem lenne,
és mindig szombat lenne,
meg vasárnap,
meg nyári szünet,
és játszanék,
meg úsznék,
meg bicikliznék,
és sokat nevetnék.”

4. melléklet:

Iskola	Étkezés előtt moss kezet!
	Add át a helyed az időseknek!
Otthon	Meg kell állni a piros lámpánál.
	Nem szabad eldobni a szemetet.
	Lefekvés előtt fogat kell mosni.
Közlekedés	Jelentkezni kell, ha mondani szeretnél valamit.